

Інформація про стан і розвиток страхового ринку України за I півріччя 2006 року

I. Розміри страхового ринку. Ключові показники

1. Кількість страхових компаній станом на 01.07.2006 складала **405** (станом на 01.07.2005 – **398**), в тому числі **56** страховиків, що здійснюють страхування життя (life), та **349** страховиків, що здійснюють види страхування інші, ніж страхування життя (non-life).

Всього СК станом на 31.12.2005	398
в т.ч. Non-Life	348
в т.ч. Life	50
в т.ч. з іноземним капіталом	58
Виключено СК протягом 6 міс.2006 р.	12
в т.ч. Non-Life	12
в т.ч. Life	0
Включено СК протягом 6 міс.2006 р.	19
в т.ч. Non-Life	13
в т.ч. Life	6
Всього СК станом на 30.06.2006	405
в т.ч. Non-Life	349
в т.ч. Life	56
в т.ч. з іноземним капіталом	65

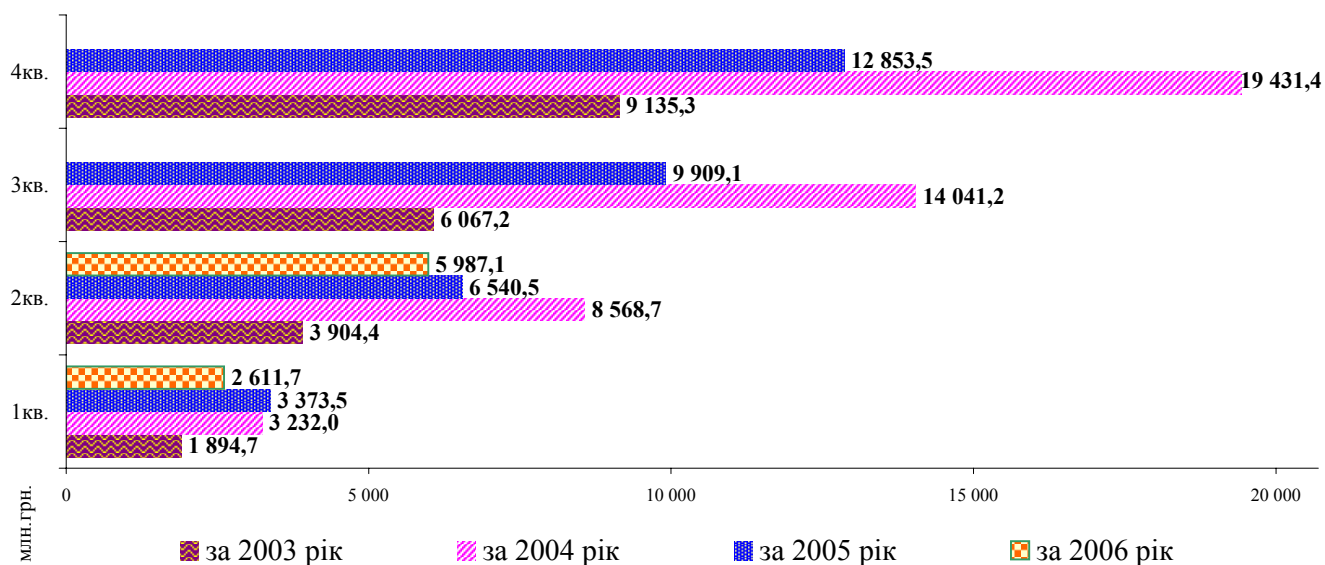
2. Страхові премії

2.1. Загальна (валова) сума страхових премій, отриманих страховиками від страхування та перестраховання ризиків за I півріччя 2006 року, становить **5 987,1** млн. грн.

У порівнянні з аналогічним періодом 2005 року обсяги вказаного показника зменшились на 8,4%, в основному, за рахунок зменшення активності з страхування фінансових ризиків (за 6 міс. 2005р. на страхування та перестраховання фінансових ризиків надійшло 37,7% від валових премій, тоді як за 6 міс. 2006 року частка цього виду страхування залишилася на рівні 25,6%).

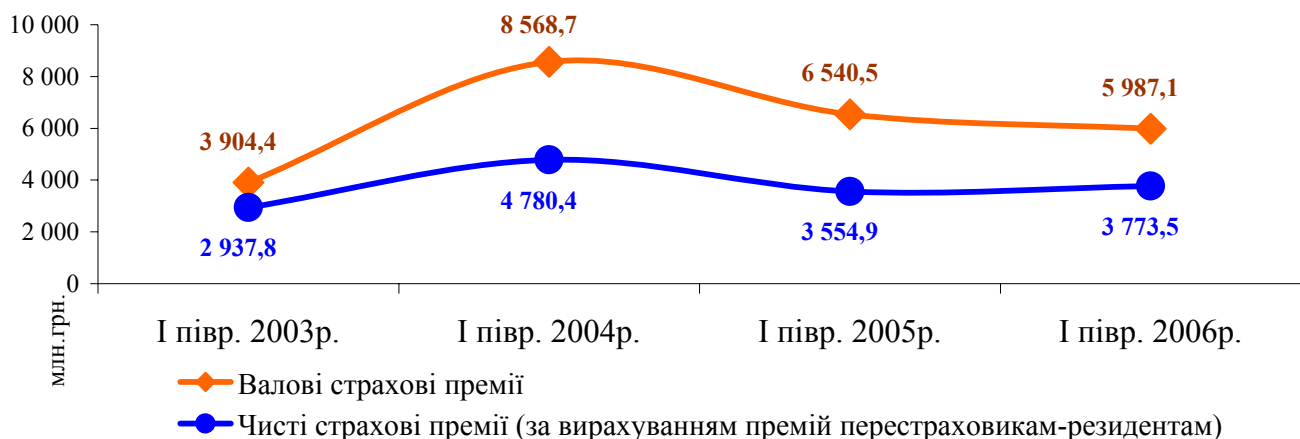
Сума страхових премій, отриманих від страхувальників-фізичних осіб, склала 1 214,0 млн. грн., що перевищує аналогічний показник за 2004 рік на 457,6 млн. грн. (у 1,6 разів).

Валові страхові премії (поквартально) наростаючим підсумком за 2003-2005рр.

2.2. За I півріччя 2006 року чисті страхові премії (валові за вирахуванням премій належних перестраховикам-резидентам) становили **3 773,5** млн.грн. і порівняно з аналогічним періодом 2005 року збільшилися на **6,1%**.

Динаміка обсягів надходження валових та чистих страхових премій у 2003-2006 рр.

2.3. Монополізація страхового ринку

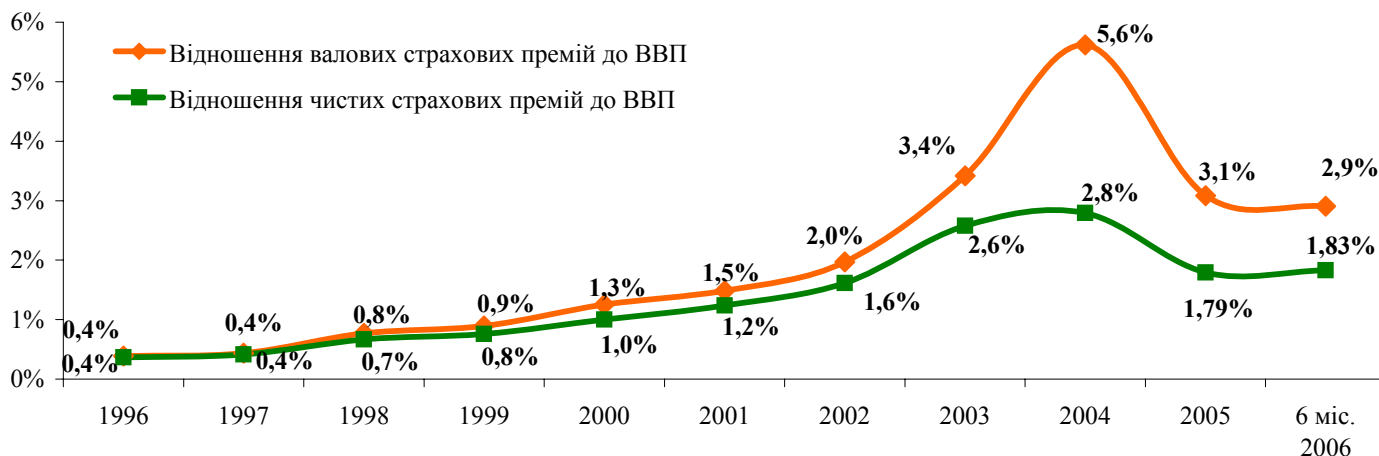
Частка валових премій з усіх видів страхування, належна першим 3 страховикам, становить 12,2% (у I півріччі 2005 року цей показник становив 13,4%). Першим 50 страховикам належить 73,3% зібраних премій (76,7% за 6 міс. 2005 р.). В цілому по страховому ринку індекс Герфіндаля - Гіршмана (ННІ) склав 161,9 (6 міс. 2005 р. - 246,7).

Частка валових премій зі страхування життя, належна першим 3 страховикам, складає 57,5% (у I півріччі 2005 року цей показник становив 52,4%). Першим 10 страховикам життя належить 90,8% зібраних премій (92,8% за 6 міс. 2005 р.). У цілому по ринку страхування життя індекс Герфіндаля - Гіршмана (ННІ) склав 1 445,8 (6 міс. 2005 р. - 1 238,5).

Частка валових премій з ризикових видів страхування, належна першим 3 страховикам, складає 12,5% (у I півріччі 2005 року цей показник становив 13,6%). Першим 50 страховикам належить 75,0% зібраних премій (78,3% за 6 міс. 2005 р.). У цілому по ринку ризикових видів страхування індекс Герфіндаля - Гіршмана (ННІ) склав 170,6 (6 міс. 2005 р. - 186,5).

Наведені дані свідчать, що на ринку видів страхування інших, ніж страхування життя, спостерігається значний рівень конкуренції (ННІ в 6 разів менше 1000), в той час як на ринку страхування життя наявна помірна монополізація (1000 < ННІ < 1500). У I півріччі 2006 року суттєвих змін рівня конкуренції на всьому страховому ринку України не спостерігалось, тоді як дещо зросла монополізація на ринку зі страхування життя.

2.4. Співвідношення страхових премій та ВВП України в 1996-2006 рр.

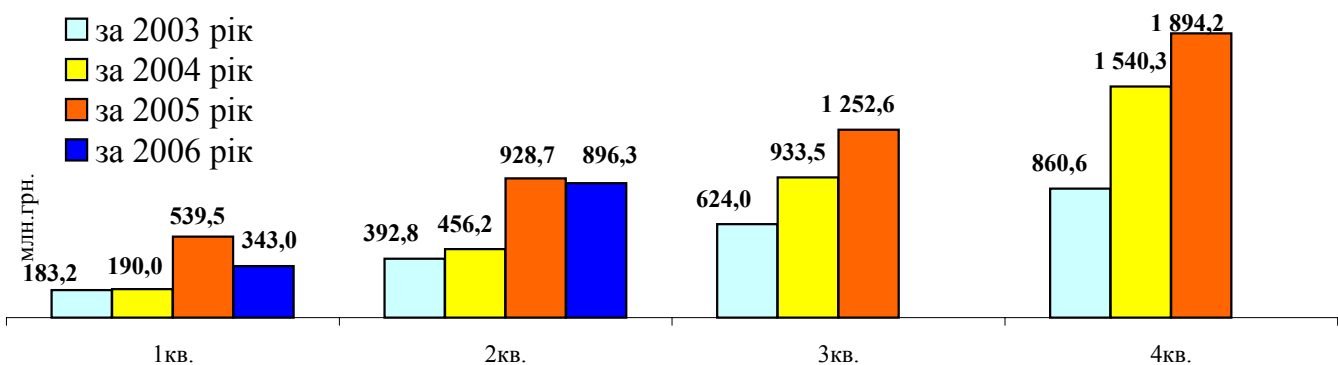

3. Страхові виплати

3.1. Загальна (валова) сума страхових виплат за підсумками 6 місяців 2005 року за договорами страхування та перестраховування становила **896,3 млн. грн.**, у тому числі страхувальникам-фізичним особам було виплачено **411,7 млн. грн.** (45,9%) та перестраховальникам-резидентам **81,95 млн.грн.** (9,1%). У порівнянні з аналогічним періодом 2005 року загальна сума валових страхових виплат зменшилась на **32,4 млн. грн.** (-3,5%), тоді як виплати страхувальникам-фізичним особам, навпаки, зросли на **165,7 млн. грн.** (у **1,7 разів**).

3.2. Обсяг чистих виплат (валові виплати зменшені на суму виплат перестраховальникам-резидентам) становив **814,3 млн.грн.** (-0,2% приросту), в тому числі за видами страхування "non-life" виплачено 807,5 млн.грн. (-0,6%), за договорами страхування життя 6,8 млн.грн. (+94,3%). Порівняно з I півріччям 2005 року відбулося зменшення чистих виплат на 1,3 млн.грн. в основному за рахунок зниження виплат із страхування фінансових ризиків на 124,6 млн.грн.

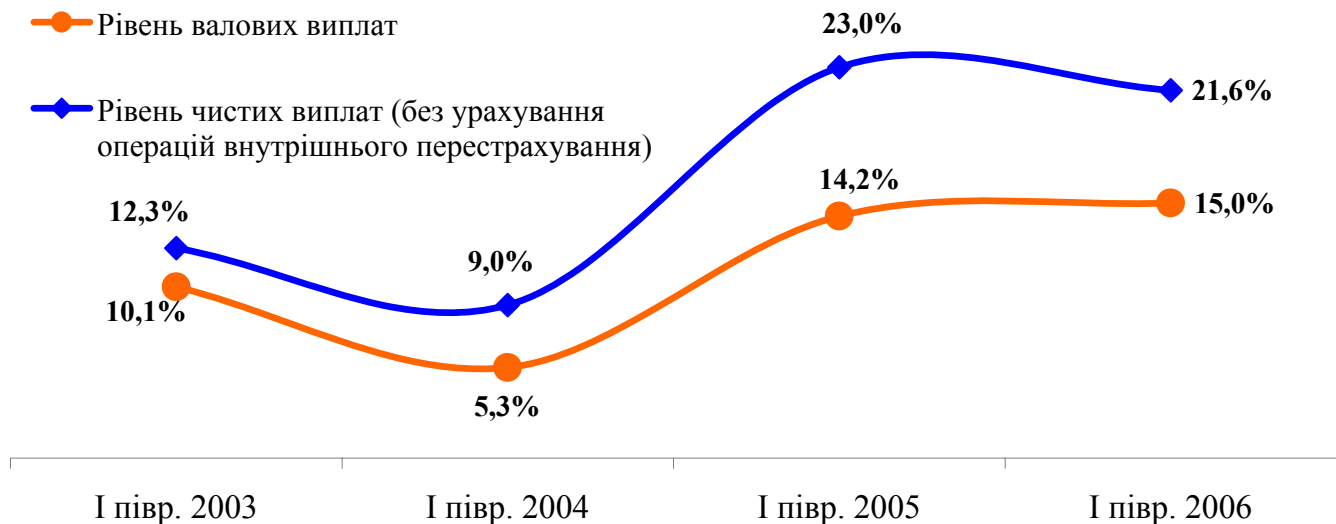
Валові страхові виплати за 2002-2006 рр. (поквартально, наростаючим підсумком)

4. Рівень страхових виплат

4.1. В цілому по страховому ринку рівень валових виплат (відношення валових виплат до валових премій) за результатами 6 місяців 2006 року досяг **14,97%**, це на **0,8 п.п.** вище від аналогічного показника 2005 року. За видами страхування "non-life" рівень валових виплат становив 15,32%, за страхуванням життя - до 3,8%.

Рівень чистих виплат (відношення обсягу валових виплат за вирахуванням виплат, здійснених перестраховальникам-резидентам, до обсягу валових премій за вирахуванням премій, належних перестраховикам-резидентам), що є вільним від подвійного обліку операцій внутрішнього перестраховування, за результатами 6 місяців 2006 року становив **21,58%**, за видами страхування "non-life" **22,47%**, за страхуванням життя до **3,81%**.

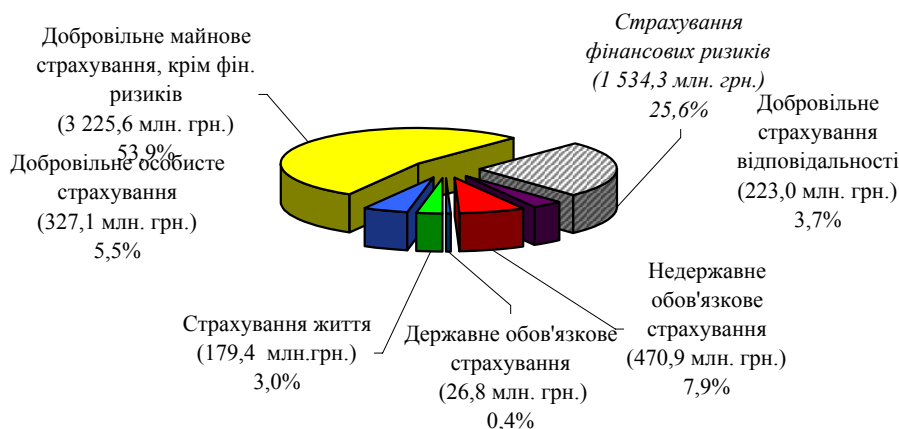

II. Види страхування

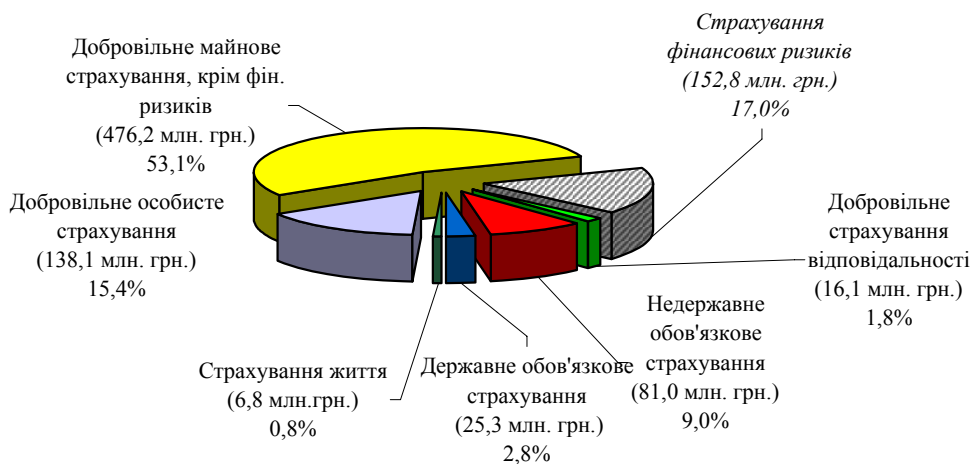
1. Страхові премії та страхові виплати за видами страхування

Види страхування	Страхові премії, в млн.грн.				Страхові виплати, в млн.грн.			
	Валові		Чисті		Валові		Чисті	
	I півр. 2005р.	I півр. 2006р.	I півр. 2005р.	I півр. 2006р.	I півр. 2005р.	I півр. 2006р.	I півр. 2005р.	I півр. 2006р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Страховання життя	136,5	179,4	136,5	179,0	3,6	6,8	3,5	6,8
Види страхування інші, ніж страхування життя, у тому числі:	6 404,0	5 807,7	3 418,4	3 594,5	925,1	889,5	812,1	807,5
Добровільне особисте страхування	244,8	327,1	222,5	312,4	138,0	138,1	126,3	136,3
Добровільне майнове страхування - в тому числі страхування фінансових ризиків	5 456,5	4 759,9	2 603,0	2 697,7	684,3	629,0	585,6	551,7
Добровільне страхування відповідальності	2 467,4	1 534,3	852,1	611,6	331,9	152,8	256,2	131,6
Недержавне обов'язкове страхування відповідальності власників транспортних засобів	183,2	223,0	110,6	120,7	23,6	16,1	23,4	15,7
Державне обов'язкове страхування	502,9	470,9	465,7	436,9	61,4	81,0	58,9	78,5
Всього (всі види страхування)	6 540,5	5 987,1	3 554,9	3 773,5	928,7	896,3	815,6	814,3

2. Структура валових страхових премій станом на 30.06.2006р.

3. Структура валових страхових виплат станом на 30.06.2006р.

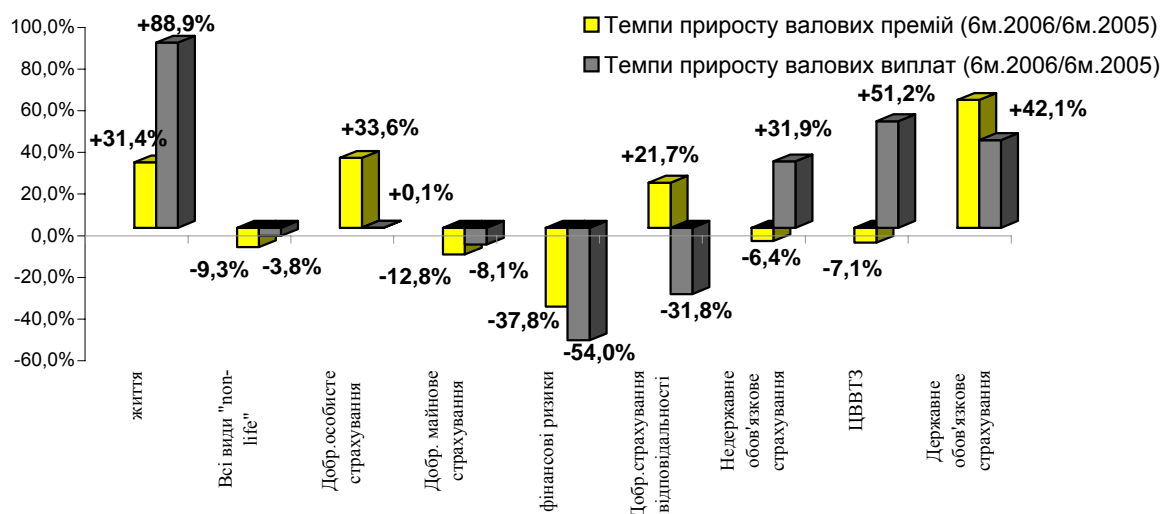

4. Темпи росту валових страхових премій та страхових виплат за видами страхування

4.1. За підсумками першої половини 2005 року порівняно з аналогічним періодом 2004 року валові премії зросли зі страхування життя (+31,4%), добровільного особистого страхування (+33,6%), добровільного страхування відповідальності (+21,7%) та з державного обов'язкового страхування (+61,4%). Спад темпів приросту відзначався з загальному обсязі із майнового страхування (-12,8%), в основному за рахунок падіння темпів росту зі страхування фінансових ризиків (-37,8%), в загальному обсязі недержавного обов'язкового страхування (-6,4%). Зі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів валові премії знизилися на 7,1%, хоча частка цього виду в загальних преміях з усіх видів "non-life" залишилась на тому ж рівні (5,2%).

4.2. Щодо темпів приросту валових страхових виплат, то на ринку не відзначаються негативні тенденції пов'язані з падінням показника страхових виплат, за виключенням страхування фінансових ризиків. З вказаного виду відбулося скорочення валових страхових виплат на 54,0%, що пов'язується із загальним зниженням активності із страхування фінансових ризиків. Найбільші темпи приросту (+51,2%) відбулися з обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів, та , відповідно, за загальним показником валових виплат з обов'язкових видів страхування (+31,9%).

Види страхування	Валові страхові премії			Валові страхові виплати		
	Темпи приросту (6м.2006/6м.2005)	Структура видів за 6м.2005	Структура видів за 6м.2006	Темпи приросту (6м.2006/6м.2005)	Структура видів за 6м.2005	Структура видів за 6м.2006
1	2	3	4	5	6	7
Страхування життя	31,4%	2,1%	3,0%	88,9%	0,4%	0,8%
Види страхування інші, ніж страхування життя, у тому числі:	-9,3%	97,9%	97,0%	-3,8%	99,6%	99,2%
Добровільне особисте страхування	33,6%	3,7%	5,5%	0,1%	14,9%	15,4%
Добровільне майнове страхування	-12,8%	83,4%	79,5%	-8,1%	73,7%	70,2%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	-37,8%	37,7%	25,6%	-54,0%	35,7%	17,0%
Добровільне страхування відповідальності	21,7%	2,8%	3,7%	-31,8%	2,5%	1,8%
Недержавне обов'язкове страхування	-6,4%	7,7%	7,9%	31,9%	6,6%	9,0%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів(ЦВВТЗ)	-7,1%	5,0%	5,1%	51,2%	5,3%	8,3%
Державне обов'язкове страхування	61,4%	0,3%	0,4%	42,1%	1,9%	2,8%
ВСЬОГО (всі види страхування)	-8,5%	100,0%	100,0%	-3,5%	100,0%	100,0%

**Рівень страхових виплат (за валовими та чистими страховими преміями та страховими виплатами)
у I півр. 2005р. та I півр. 2006р.**

Види страхування	Рівень валових виплат за I півріччя 2006р.	Рівень валових виплат за I півріччя 2005 р.	Рівень виплат фізичним особам за I півріччя 2006 р.*	Рівень виплат фізичним особам за I півріччя 2005 р.*	Рівень чистих виплат за I півріччя 2006 р.**	Рівень чистих виплат за I півріччя 2005 р.**
1	2	3	4	5	6	7
Страхування життя	3,8%	2,6%	0,7%	3,1%	3,8%	2,6%
Види страхування інші, ніж страхування життя, у тому числі:	15,3%	14,4%	37,1%	35,6%	22,5%	23,8%
Добровільне особисте страхування	42,2%	56,4%	44,7%	57,0%	43,6%	56,8%
Добровільне майнове страхування	13,2%	12,5%	34,9%	43,2%	20,5%	22,5%
<i>- в тому числі страхування фінансових ризиків</i>	10,0%	13,5%	1,8%	13,6%	21,5%	30,1%
Добровільне страхування відповідальності	7,2%	12,9%	24,4%	25,7%	13,0%	21,2%
Недержавне обов'язкове страхування	17,2%	12,2%	27,2%	12,4%	18,0%	12,6%
<i>- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів (звичайні та додаткові договори)</i>	24,5%	15,1%	30,3%	12,8%	24,8%	15,0%
Державне обов'язкове страхування	94,4%	107,2%	X	X	94,4%	107,8%
ВСЬОГО (всі види страхування)	15,0%	14,2%	33,9%	32,5%	21,6%	22,9%

*- відношення обсягів виплат страхувальникам-фізичним особам до обсягів премій, одержаних від страхувальників-фізичних осіб

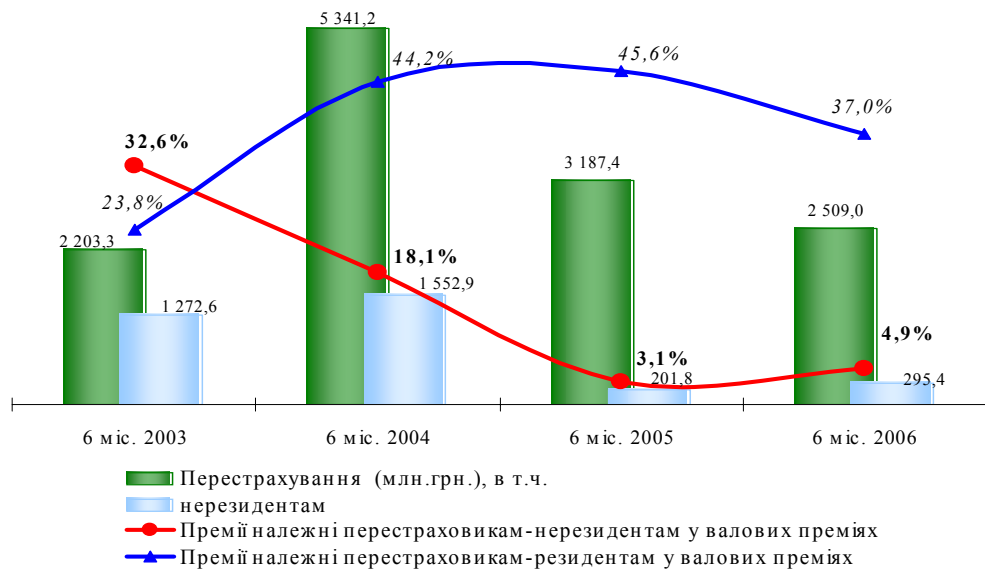
** - відношення обсягу валових виплат за вирахуванням виплат, здійснених перестраховальникам-резидентам, до обсягу валових премій за вирахуванням премій, належних перестраховикам-резидентам

IV. Перестраховання

За договорами перестраховання ризиків у 1 півріччі 2006 році українські страховики (цеденти, перестраховальники) сплатили **2 509,0 млн. грн.** (42% від валових страхових премій по ринку), з них:

- перестраховикам-нерезидентам - **295,4 млн. грн.** (5% від валових премій по ринку);
- перестраховикам-резидентам – **2 213,6 млн. грн.** (37% від валових премій по ринку).

Динаміка перестраховання (тенденції першої половини 2003-2006 років)

За результатами 1 півріччя 2006 року порівняно з аналогічним періодом 2005 року обсяги перестраховання за кордон дещо зросли як в абсолютних показниках (+93,6 млн.грн.), так і у відносних – як відсоток від валових премій (на 1,8 відсоткових пунктів). У цілому, тенденція щодо перестраховання ризиків у нерезидентів залишається в межах 5% з початку 2005 року.

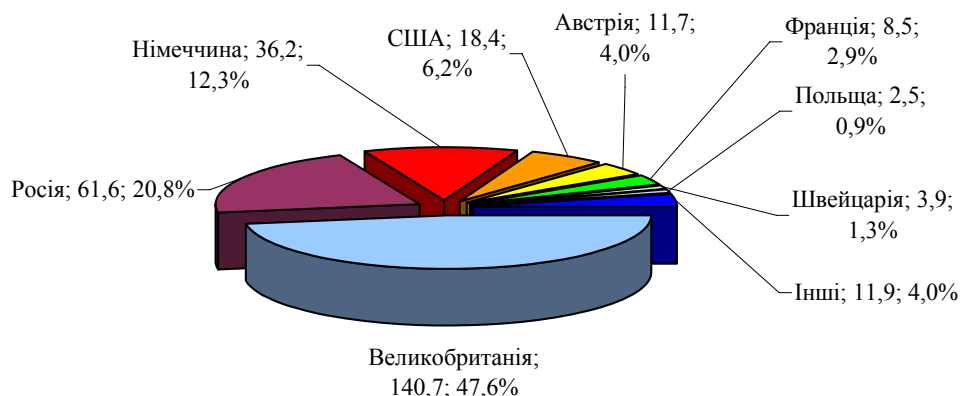
Структура перестраховання ризиків за видами страхування, порівнюючи результати півріччя 2006 та 2005 років, наведена в таблиці.

Структура перестраховання ризиків у 1 півріччі 2005 та 2006 рр.

	Передано в перестраховання			В тому числі перестраховикам-нерезидентам		
	6 міс.2005 (тис.грн.)	6 міс.2006 (тис.грн.)	Темпи приросту	6 міс.2005 (тис.грн.)	6 міс.2006 (тис.грн.)	Темпи приросту
Страховання життя	18 254,3	13 143,8	-28,0%	18 243,5	12 753,5	-30,1%
Види страхування інші, ніж страхування життя, у тому числі:	3 169 108,1	2 495 829,8	-21,2%	183 516,0	282 609,1	54,0%
Добровільне особисте страхування	23 977,1	16 437,2	-31,4%	1 641,0	1 683,1	2,6%
Добровільне майнове страхування	2 953 929,7	2 281 833,4	-22,8%	100 535,4	219 665,4	118,5%
<i>в т.ч. страхування фінансових ризиків</i>	1 616 669,1	927 577,9	-42,6%	1 419,4	4 868,9	243,0%
Добровільне страхування відповідальності	90 450,5	118 724,1	31,3%	17 866,0	16 468,6	-7,8%
Недержавне обов'язкове страхування	100 750,8	78 835,1	-21,8%	63 473,5	44 792,0	-29,4%
ВСЬОГО	3 187 362,4	2 508 973,5	-21,3%	201 759,5	295 362,6	46,4%

Структура премій, сплачених за договорами перестраховування з іноземними страховиками (перестраховиками) протягом 1 півріччя 2006 року страховиками-резидентами, показує відносну диверсифікацію розміщення ризиків на міжнародних ринках перестраховування:

Структура переданих перестраховикам-нерезидентам страхових платежів за 6 місяців 2006 року
(із зазначенням обсягів в млн.грн. та % від загальних премій, сплачених нерезидентам)

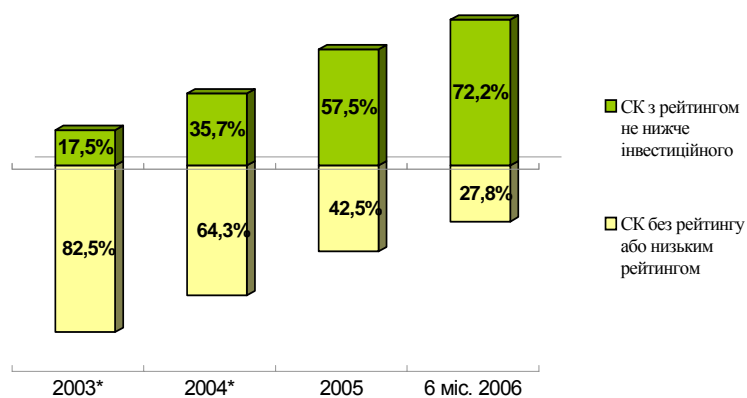

* загальна сума перестраховування у нерезидентів: 295,4 млн. грн.

Постійними партнерами українських страхових компаній залишаються перестраховики Великобританії, Росії, Німеччини, США, Франції.

За результатами дослідження щодо якісних змін з укладення договорів перестраховування за кордоном з надійними компаніями, було виявлено, що близько 72,2% від обсягів сплачених за межі України, сплачується в компанії з рейтингами інвестиційного рівня (за міжнародною шкалою Standard&Poor's, FitchRatings, Moody's та A.M.Best).

Позитивною є тенденція збільшення частки перестраховиків із рейтингом інвестиційного рівня в загальному обсязі перестраховування в нерезидентів. При чому, серед 27,8% премій, переданих перестраховикам-нерезидентам, що мають рейтинг, нижчий від інвестиційного, або не рейтинговані, 20,8% передано російським перестраховикам.

* 2003 та 2004 роки, без врахування Литви та Латвії

За діючими на кінець I півріччя 2006 року договорами перестраховування, компанії-перестраховики здійснили виплат часток страхових відшкодувань перестраховувальникам-резидентам на загальну суму 149,2 млн.грн. (16,6% від валових страхових виплат), у тому числі 82,0 млн.грн. (9,1%) сплачено перестраховиками-резидентами та 67,2 млн. грн. (7,5%) перестраховиками-нерезидентами.

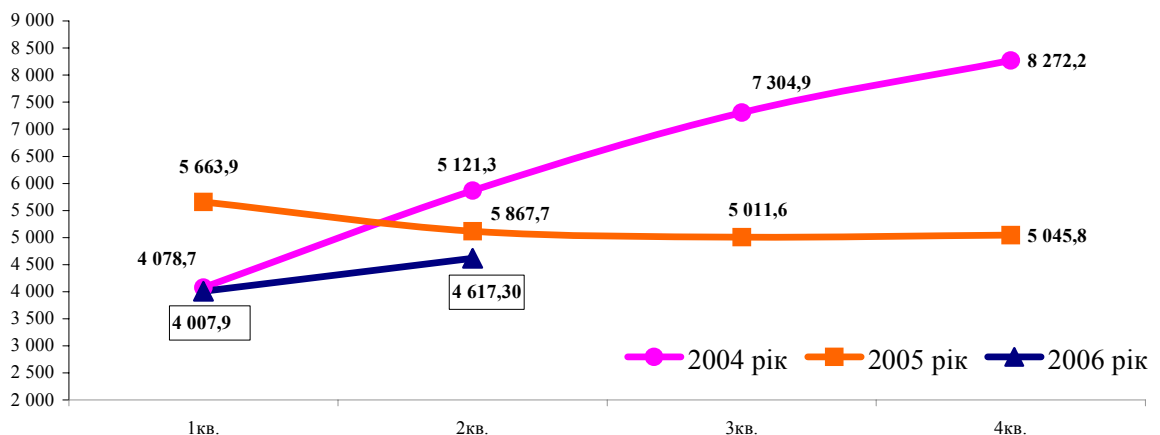
III. Сформовані страхові резерви

Величина сформованих страхових резервів станом на кінець II кварталу 2006 року становила **4 617,3 млн. грн.**, що на **504,0 млн. грн.** менше аналогічного показника на кінець II кварталу 2005 року; в тому числі: технічних резервів **4 173,8 млн.грн.** (-702,3 млн.грн.), резерви із страхування життя становили **443,4 млн.грн.** (+198,2 млн.грн.).

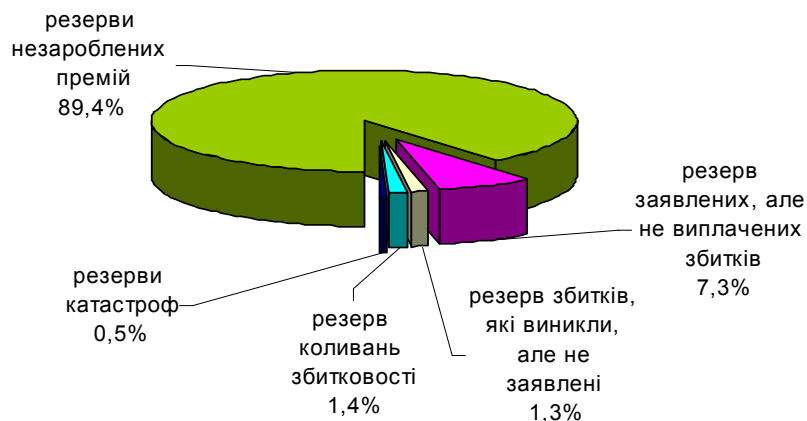
Сформовані страхові резерви станом на 30.06.2005

	Обсяг в тис.грн.	Структура (% у загальній сумі сформованих резервів)
Величина сформованих страхових резервів на кінець звітного періоду, із них	4 617 291,96	100,0%
технічних резервів, у тому числі	4 173 862,64	90,4%
- резерви незароблених премій	3 732 287,13	80,8%
- резерв заявлених, але не виплачених збитків	306 240,41	6,6%
- резерв збитків, які виникли, але не заявлені	54 295,03	1,2%
- резерв коливань збитковості	59 276,44	1,3%
- резерви катастроф	21 763,63	0,5%
резерви із страхування життя, у тому числі	443 429,33	9,6%
- резерви довгострокових зобов'язань	430 680,43	9,3%

Обсяг сформованих страхових резервів, млн. грн.

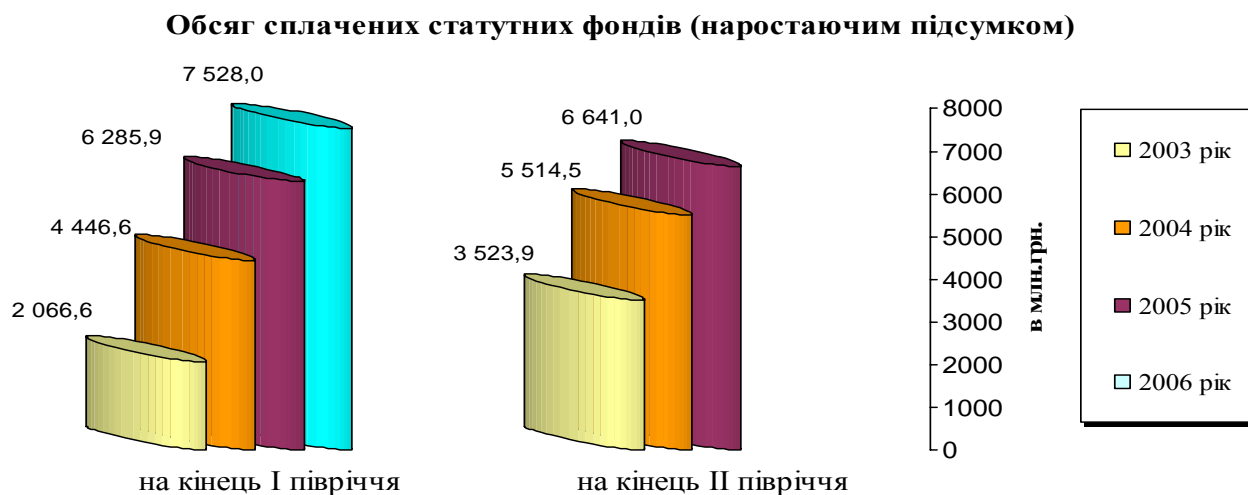

Структура резервів станом на 30.06.2006р.

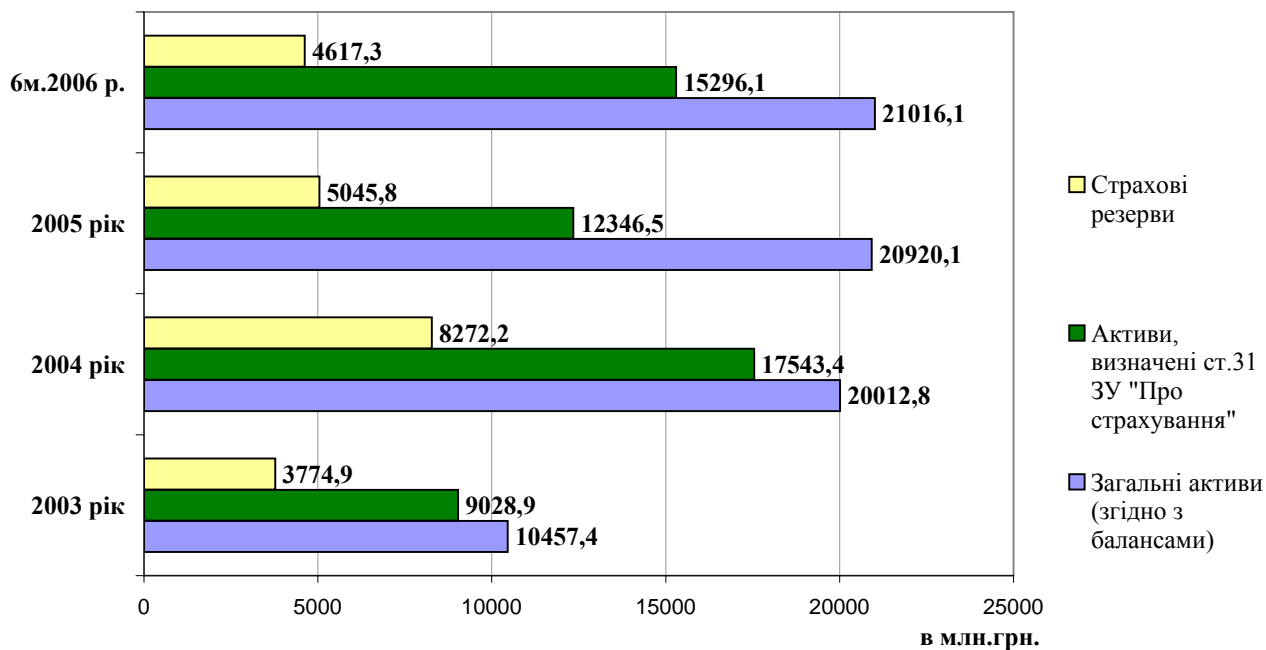

V. Активи страховиків та розміщення страхових резервів

1.1. Станом на 30.06.2006 р. сплачений статутний капітал страховиків становив **7 528,0 млн. грн.**, та у порівнянні з аналогічною датою 2005 року цей показник зріс у **1,2** рази; частка іноземного капіталу становила **1 067,1 млн.грн.**, що, відповідно, становила 14,2% (всього 65 СК, створених за участю іноземного капіталу).

1.2. Станом на кінець IV кварталу 2005 року сукупний розмір активів страховиків (згідно з балансами) становив **21 016,1 млн. грн.** (**1 349,5** млн. грн. - СК "life"* і **19 666,6** млн. грн. - СК "non-life"*); активів, визначених статтею 31 Закону України "Про страхування" **15 296,1** млн.грн.

1.3. Активи страховиків та розміщення страхових резервів у категорії активів, визначені статтею 31 Закону України “Про страхування”:

Категорії активів, визначені статтею 31 Закону України “Про страхування” для представлення страхових резервів (тис. грн.)	ВСЬОГО ПО РИНКУ / на кінець звітного періоду відповідно до показників форми 1 “Баланс”/	У тому числі ті, якими представлено		
		технічні резерви	резерв з обов’язкового страхування цивільної відповідальності за ядерну шкоду	резерви із страхування життя
ВСЬОГО:	15 334 178,81	4 311 649,57	32 274,60	461 171,33
1) грошові кошти на поточних рахунках	879 526,6	441 898,0	13 295,2	20 294,4
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	77 624,6	28 744,6	504,6	2 546,6
2) банківські вклади (депозити)	4 706 719,2	1 991 324,3	11 540,5	179 173,7
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	243 438,9	163 683,6	141,7	20 079,8
3) банківські метали	41 594,0	45 431,4	0,0	3 982,4
4) нерухоме майно	631 802,8	263 004,3	0,0	20 543,3
5) акції	6 821 473,6	528 742,0	0,0	44 204,5
6) облігації	295 890,4	88 845,4	0,0	67 720,4
7) іпотечні сертифікати	3 095,0	0,0	0,0	0,0
8) цінні папери, що емітуються державою	124 610,0	42 526,0	0,0	57 979,9
9) права вимоги до перестраховиків	1 775 625,7	899 672,1	7 438,9	59 371,4
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	307 392,3	128 993,5	2 691,2	57 934,3
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України *, у тому числі:	35 183,5	4 842,1	0,0	6 796,3
- розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	13 900,0	1 195,8	0,0	0,0
- розвиток інфраструктури туризму;	4 800,0	16,4	0,0	0,0
- перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	1 485,0	0,1	0,0	0,0
- будівництво житла;	8 522,8	3 580,9	0,0	5 296,3
- розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	6 475,7	48,9	0,0	1 500,0
- розвиток сектора зв’язку та телекомунікацій.	0,0	0,0	0,0	0,0
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	2 299,1	0,0	0,0	594,7
13) готівка в касі	16 358,8	5 363,9	0,0	510,3

* - Постанова Кабінету Міністрів України від 17.08.2002 № 1211 „Про затвердження напрямів інвестування галузей економіки за рахунок коштів страхових резервів”

Структура наявних активів страховиків, визначених статтею 31 Закону України "Про страхування", станом на 31.12.2005

